

Euskal liburugintza 2010

JOAN MARI TORREALDAI

Soziologian doktorea eta Kazetaritzan lizentziaduna

34 urtez jarraian dihardut urtez urteko liburuen gorabeherak aztertzen. Hiru hamarkada luze eta gorabeheratsu pasatu dira, hortaz, lan honi ekin nionetik. Lan bertsua da urtero, eta lanari heltzeko moldea ere bai, hobetze bidean aldika-aldika ñabardura franko sartu baditugu ere. Azken aldion, jada finkatua dugu metodologia, informazioa nola eskuratu eta datuak nola tratatu.

Informazioaren tratamendua agerikoa da, hurrengo orrialdeetan garatzen baita. Ezkutuan gelditzen da, ordea, informazioaren jatorria eta kalitate kontrola. Hori da orain azaldu nahi dudana.

Gure informazio iturburu nagusia argitaratzailea bera da. Argitaletxeetatik lortzen dugu informazioaren erdia. Bi eratarata lortu ere: argitaratzaile batzuek liburuak eskuratzen dizkigute eta besteek fitxa bibliografikoak ematen. Badira, hau ere esan beharra baitago, gure deiarri entzungor egin eta informaziorik bidaltzen ez digutenak, ez dakigu zergatik, profesionaltasunik ezagatik edo akaso zabarkeriagatik. Falta zaigun beste erdia eskuratzeko bi bide ditugu: batetik, li-

burutegi jakin batzuek bere barne informazioa luzatu ohi digute, Koldo Mitxelena Bibliotekak eta Donostiako Udal Liburutegiak bereziki; eta, bestetik, ELSN/SNBE Euskadiko liburutegi sistema eta ISBNko espainiar agentzia arakaturaz erdiesten dugu gainerako laurdena. Panorama guztiz osatzeko Internet eta hainbat webgune ere erabili izan ditugu. Ibilaldi honen ondoren uste dugu euskal liburuaren unibertsoa osoki hartzen dugula.

Tituluak eta orrialdeak

Aipaturiko bide horietan barrena lortu dugun titulu kopurua 2.023koa da, barnean direlarik liburu analogikoak zein liburu digitalak. Azken horiek, liburu digitalak alegia, iaz integratu genituen lehen aldiz. Ez dira oraingoz asko, baina uste izatekoa da urteak aurrera egin ahala handituz handituz joango den liburu mota izango dela.

Bildu ditugun guzti-guztiak euskal liburuak dira. Alegia, euskarazkoak dira, eta liburuak dira. Zein da euskal liburua niretzat? Euskaraz idatzita dagoen liburua. Irizpide linguistikoa da gure irizpide gidaria, eta ez ideologikoa, geografikoa edo bestelakoren bat. Elebidunak ere euskarazkoetan sartu ditugu, hori bai.

Eta liburua, zer da liburua? Euskarriak euskarri, Unescok erabili ohi duen definizio arruntaz baliatzen gara. Are gehiago: ISBN zenbaki identifikatzailea daukatenak soilki hartu ohi ditugu liburutzat, alderaketak egin ahal izateko. Irizpide hori tarteko, 579 titulu kontabilizatu gabe kanpo utzi ditut aurten, nahiz eta bildurik eta fitxaturik ditudan guztiak.

Irizpide horietan oin harturik osatu dugun kopurua, mende berri osoari dagokiona, ondoko taulan ikus daiteke. Eta gure zifrekin batera beste bi agente informatzailerena.

Horren edo haren azken emaitzan ikusten den aldea handiagoa edo txikiagoa da segun eta urtea, baina beti diferentea da azken kopurua. Zergatik gertatzen den, jakin ez da-

kit, baina susma dezaket. Uste dut auzitan legokeena ez dela «euskal liburuaren» definizioa. Egotekotan, informazioa biltzeko metodologia legoke arazoa. Informatzaile batek emandakoaz baliatzen dira biak, eta ez dute zehazten edota kontrastatzen. Guk eskaini ohi dugun emaitzak atzean fitxa bibliografiko kontrastatua du. Informazio zehatz hori bilatzen duenak Jakinen webgunean aurkituko du (www.jakin-gunea.com/grafikoak/liburugintza_2010.pdf). Zerrenda horretan, lizentzia txiki bat hartu dut, eta ISBNdun liburuekin batera 282 titulu gehiago sartu ditut, liburuon interesa eta zirkulazioa kontuan hartuta. Guztira, hortaz, 2.305 tituluaren informazioa jaso dezake bilatzaileak.

<i>Iturria</i>	<i>ISBN espainiar agentzia</i>	<i>Precisa / Conecta</i>	<i>Joan Mari Torrealdai</i>
2000	1.425	1.589	1.519
2001	1.326	1.621	1.488
2002	1.342	1.588	1.667
2003	1.487	1.576	1.949
2004	1.904	1.584	1.859
2005	1.793	2.094	2.030
2006	1.525	1.710	1.822
2007	1.552	2.009	2.147
2008	2.156	2.094	2.573
2009	2.040	2.022	2.342
2010	1.852	2.006	2.023

Tituluen gorabeheren ondoan, lehen aldiz txertatzen ditut orrialdeenak, euskaraz zenbat idatzi den jakiteko informazio interesgarria baita hori ere.

<i>Orrialdeak / Urtea</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
Orrialdeak guztira	285.565	255.686	317.713	368.411	310.657	253.621
Urtetik urtera %Δ	—	-10,46	24,26	15,96	-15,68	-18,36
Batez beste liburuko	141,09	137,39	146,68	142,46	132,99	125,37

Taula horretan zer ikusi eta ikasirik badago. Hasteko, urteko orrialde kopuruak zifra absolututan agertzen dira. Ondoren, urtetik urterako bilakaera, eta hirugarren lekuan urteko liburuaren orrialde kopurua.

Azken aldion tituluek gora egin dutenean ere orrialde kopuruak ez du lerro bera jarraitu. Gainera, azken bi urteotan orrialde gutxiago eman da argitara. Eta urteko liburua garai batean baino mehegoa da.

Gaien sailean ikusiko dugu, gero, gai multzo guztietan berdin den ala ez.

<i>Orrialdeak / Urtea</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
12 orrialde arte	23	35	53	62	68
13 eta 48 orrialde bitartekoak	404	509	649	528	433
49 eta 100 orrialde bitartekoak	378	401	434	377	348
101 eta 200 orrialde bitartekoak	545	607	652	585	469
201 eta 400 orrialde bitartekoak	318	385	449	383	326
401 eta 600 orrialde bitartekoak	60	83	103	85	64
600dik gora	24	42	56	40	29
Kopurua zehaztu gabe	109	104	190	276	286
<i>Guztira</i>	<i>1.861</i>	<i>2.166</i>	<i>2.586</i>	<i>2.336</i>	<i>2.023</i>

Bestelako ikuspegitik abiatzen gara hor. Urteko orrialde kopurua zatitu ondoren tarte bakoitzean zenbat titulu kokatzen den erakusten du taulak. Hor dago informazioa bere zehaztasunean, baina ez da ikusten joera garbi bat orrialde kopuru jakin baten alde. Egia da euskal liburua mehetu dela, baina ez tarte jakin batean bereziki. Zer ikusi gehiago du, gero ikusiko dugunez, liburu tipoarekin. Zehazki, literatur liburuak galdu ditu orriak, bai helduentzakoak eta bai haur edo gazteentzakoak ere.

Jardun editoriala

Agente editorialen jarduna aztertuz ekingo diogu 2010eko liburugintzaren azterketari.

291 ekoizle

Hirurehun eskas dira urteko ekoizpenean parte hartu duten argitaratzaileak. Ez dira denak profesionalak, ezta gehienak ere, zertan esanik ez da. Gehien-gehienez, hamarretik bi dira profesionaltzat har ditzakegunak.

Emaitzei begiratzuz, urtero argazki berttua dugu:

- Erdia eta gehiagok (%55) titulu bakarra publikatu dute.
- Hamarretik ia bederatzi (%87) dira urteko 10 titulura iritsi ez direnak.
- Hamarretik bi eskas dira 10 titulu eta gehiago argitaratu dutenak.

Iritziak iritzi, datu horiek begien aurrean dauzkagula, hutsala da harrokeria. Gainera, hurrengo urteetan ikusi egin beharko da zenbat jaitsiko den produkzioa, krisi ekonomikoa dela eta, agente horiek murrizketak egin behar izango dituztenean. Argitaletxe «profesionalen» emaitza hasia da jaisten.

<i>Tituluak</i>	<i>Argitaratzaileak</i>
1	160
2-4	70
5-9	24
10-19	17
20-29	5
30-39	2
40-49	2
50-59	2
60-69	5
70-79	0
80-89	0
90-99	1
100-149	2
150etik gora	1

Argitaletxe nagusiak

Esanguratsuenak beraiek baitira, lehen hamar argitaletxeen azterketa txiki bat egin ohi dugu. Gurean nagusiak izanda ere, nazioarteko parametrotan ez dira batere handiak. Hori bateko. Eta besteko, hamarren artean ez dute liburu kopuruaren erdia ere ekoizten.

Hona hiruzpalau ezaugarri:

- Ekoizleen %3,4 osatzen dute.
- Ekoizpenaren %46,6 zor zaie.

- Erdiak bertokoak dira, eta beste erdiek Euskal Herritik kanpo dute ametxea edo etxe nagusia.
- Hamarron arteko ekoizpenaren %70,5 bertokoen lana da eta berrargitalpenaren %81,5 ere bai.
- Kanpokoak, aldiz, itzulpenean dira nagusi: %57.

<i>Argitaletxea</i>	<i>Nobedadeak</i>	<i>Berrarg.</i>	<i>Titulu kopurua</i>	<i>%</i>
Elkar	81	140	221	10,9
Elkar/ Ikastolen Elkartea	7	141	148	7,3
Erein	97	33	130	6,4
Ibaizabal-Edelvives	81	13	94	4,6
Anaya	43	22	65	3,2
Aizkorri-Everest	27	34	61	3,-
Susaeta	54	6	60	3,-
Giltza-Edebé	55	3	58	2,9
Ttarttalo	45	13	58	2,6
Alberdania	37	12	49	2,4
<i>Guztira</i>	<i>527</i>	<i>417</i>	<i>944</i>	<i>46,6</i>

Arestian aipatu dugu argitaletxe nagusi horien ekoizpen indarra jaitsi egin dela. Emaiza orokorrean sei puntu jaitsi da, eta banan-banan guztiek ez baina batzuek egin duten murrizketa esanguratsua da. Ibaizabal da produkzioa gehien murriztu duena, gehien-gehiena berrargitalpenetan, 176 titulu gutxiago guztira, aurreko urtearekin alderatuta %65 gutxiago. Anayak %43,5 jaitsi du, batez ere berrargitalpenetan horrek ere. Eta ia osoki berrargitalpenak murriztu ditu Giltza-Edebék (%37,5). Alberdaniak, aldiz, nobedadeetan egin du beherapen osoa: %45,5. Lehen hamarretan sartzan ez badira ere, aurreko urteetan nahiko puntan ibilitako beste hainbaten produkzioa ere erdira etorri da.

Argitalpen digitala

Euskarri elektronikoan argitaratu ohi den liburuak ez du hartu iragartzen zitzaion abiadurarik, gure artean bederen ez. Ezta euskarazko edizioan ere. Baina denbora kontua delakoan nago.

Ni neu iaz hasi nintzen liburu mota hau liburu analogikoaren parez pare kontabilizatzen. Aurtengo uzta handi-handia denik ezin da esan, 222 titulu, ekoizpen osoaren %11. Hutsaren hurrengo baina gehiago bai behintzat.

Ekoizle handienak bi eratakoak dira, komertzialak eta irakaskuntzakoak. Lehen bostek ekoizpenaren %77 osatzen dute:

- Erein: %22.
- UEU: %21,5.
- Elhuyar: %15,5.
- Elkar: %9.
- Saure: %9.

<i>Gaia</i>	<i>Analogikoa</i>	<i>Digitala</i>
Aisia liburuak	3,5	2,1
Erljioa	1,2	0,4
Giza-gizarte zientziak	18,8	21,5
Haur-gazte liburuak	30,8	5,4
Irakaskuntza	27,-	2,7
Helduen literatura	11,7	36,5
Orotarikoak	0,5	0,9
Zientzia liburuak	6,7	23,-

Gaien aldetik, esanguratsua da bi euskarrien arteko egitura desberdintasuna, laukiko bi zutabeak elkarren parean jarrita nabarmentzen dena. Edizio digitalean lehentasuna helduen literaturak du, eta horren ondoren zientziazkoak eta gizarte sailekoak datoz. Jakina da ez dela hori liburugintza orokorraren hurrenkera. Hurrenkeran dagoen alde esanguratsua dela adierazi dut, baina egia esan ez dakit ziur zer adierazten edo salatzen duen. Uste izatekoa da liburu digitala lehen urratsetan izateak esplikatu lukeela agian digitalak analogikoaren egitura bera edo bertsua ez izatea.

Argitaratzaile motak

Taiu desberdineko osagaiez hornituriko tipologia anitzaz baliatzen naiz argitaratzaile motak sailkatzeko orduan. Ba-

tzuetan jatorriarekin du zerikusi, eta besteetan izaerarekin. Jatorri geografikoaren arabera, bertokoak eta kanpokoak bereizten ditut; izaeraren arabera, profesionalak eta bestelakoak, sektorekoak eta sektorez kanpokoak. Sailkapen nagusi honi erantsi ohi diot bi argitaratzaileren uztarketa, koedizioa.

<i>Argitaratzaile mota</i>	<i>Ekoizleak</i>	<i>Ekoizpena</i>	<i>%</i>
Bertoko argitaletxe pribatu komertziala	62	899	44,5
Argitaratzaile publikoa	49	184	9, -
Elkarte, talde, fundazio...	88	153	7,5
«Kanpoko»	39	393	19,5
Irakaskuntzako	17	160	8, -
Koedizioa	19	189	9, -
Besterik	17	45	2,5

Azken batean, sei argitaratzaile mota bereizten ditut horrela. Ez dira seiak indar berekoak, ezta hurrik eman ere. Logikoa ere badenez, bat da denetan nagusia, bertoko argitaletxe profesionalek osaturikoa. Horien indar erdia baino gutxiagorekin, kanpoko argitaletxeen multzoa dator, %20 ingururekin. Eta gainerako guztiek %7-9na bitarteko produkzioa lortu dute.

Sailkapeneko argitaletxe mota bakoitzaren ezaugarriak eta balioak erakusteari lotuko gataizkio orain.

- *Bertoko argitaletxe pribatua*

Hemen kokatzen ditugu euskal editore nagusiak, enpresa pribatu direnak, bokazioz eta ofizioz liburuak egitera dedikatzen direnak, eta merkatu librearen jokoan lehiatzen direnak.

Handi eta txiki, editoreen %21 dira. Bostetik bat izanda ere, produkzio osoaren %44,5 gauzatzen dute, eta berrargitalpenen %51.

Bi indargunetan ageri da bistakoen argitaletxe hauen indarra: helduen literaturaren %85 argitaratzen dute; eta haur eta gazteentzako argitalpenetan %63 da berena. Irakaskuntzako liburuaren %20 ziurtatzen dute, bestalde. Datu engainagarria da azken ehuneko hori, koedizioan aztertuko dugunarekin

osatu behar baita egoki ulertzeko: Elkar eta Ikastolen Elkarte-ko produkzioa hemen kokatuko bagenu, %20 barik %59 litzateke argitaletxe hauen indarra edo pisua ikasmaterialetan.

- *Argitaratzaile publikoa*

ekoizpen orokorrean indar gutxi badute ere (%9) ez dira gutxi mota honetako eragile argitaratzaileak: %17, hau da, 49 argitaratzaile. Horietakoak dira administrazio publikoko hainbat agente, gobernutik hasi eta azken udalerainokoak, tartean direlarik hainbat departamentu eta elkarte. Urtetik urtera produkzioa jaitsiz doan saila delakoan nago. Eusko Jaurlaritzak garai batean askoz ere titulu gehiago atera ohi zituen, diputazioek gauza bera. Askotan banakako lana izanda ere, gora egin dutenak udalak dira: aurtan 30 bat udalek atera dute libururen bat.

Giza eta gizarte sailean koka daitekeen liburu motan eragiten dute (%28). Eragile publikoen ekoizpenaren baitan liburu mota honetakoak dira %58,5. Edozein modutan, ez da liburu sustraitua, berrargitalpenaren eskasian ikus daitekeenez: %1,2 berrargitaratu da.

- *Elkarte, talde eta gisakoak*

ekoizleetan hauxe da multzo handiena, argitaratzaile profesionalen gainetik: %30 suposatzen dute 88 argitaratzaile hauek. Ekoizpen kopuruan, ordea, bera da txikiena: %7,5 edo 153 titulu. Publikatzen duten liburua ez da arrakasta handikoa, horietako %1 bakarrik baita berriz argitaratzen dena.

Eragile hauek ere, aurrekoek bezala, giza eta gizarte liburuak lantzen dituzte (%21, liburu mota horretan) eta bere produkzioaren %53 suposatzen du horrek. Urruti datoz atzetik zientzia eta teknika liburua eta aisiakoa.

Sail honetako ekoizle nagusietan ekoizpena jaitsi egin dute gehienek. Indartsuenetan daude, Kutxa, Euskaltzaindia, Eusko Ikaskuntza, Labayru, hamar titulutik behera denak ere. Gehien-gehienak (%62,5 zehazki) dira titulu bakarra atera dutenak.

- «*Kanpoko*» argitaratzaileak

Euskal Herritik kanpo bere etxe nagusia daukatenak 39 dira, %13,5. Ez dira guztiak argitaletxe-argitaletxeak, baina indartsuenak bai, eta aldi berean berauek dira estatu mailako indartsuenak ere, hala nola, Santillana, Edebé, Edelvives, Anaya, Everest, Bruño. Bertokoen atzetik produkzio maila altuena berauek daukate: %19,5. Berrargitalpen maila proportzionalki apalagoa da, ordea (%17), bertokoetan gertatzen denaren kontrara.

Editorial hauen hizkuntz jatorria kontuan hartuta, erraz ulertzen da tituluetako asko ez direla euskaraz sortuak, erdaratik ekarriak baizik. Bildu ditugun datuen arabera, %28 litzateke hauen itzulpen indarra guztira. Handiagoa dela esango nuke, eragileon ekoizpena hurbilagotik ikusita. Berauen produkzioaren baitan haur eta gazte literaturaren %78 da itzulitakoa. Eta hezkuntza liburuan %18 bakarrik? Lehen informazioa egiazkoa da, haur eta gazteen literatura-ri buruzkoa alegia, liburuan bertan hala markatuta agertzen baita jatorria. Bigarrena, ordea, ez. Jakin badakigu hezkuntza alorreko titulu asko eta asko erdarazkoaren kopia edo birmoldaketa soil direla, baina ez dute horrela aitortzen liburuan bertan. Itzulpen mozorrotuak, hortaz, itzulpen aitortuez gainera asko dira.

Argitaratzaile hauen ekoizpenak bi alor lantzen ditu, biak ere gazte jendeari zuzenduak: haur eta gazteentzako literatura, eta ikasmaterialak. Literatura mota horren %39 berauna da, eta hezkuntza liburuaren %29 ere bai. Argitaratzaile hauen ekoizpenaren baitan bi liburu alor horiek %49 eta %42 suposatzen dute, hurrenez hurren. Bestela esan, euskal kulturarekin daukaten konpromisoa hezkuntzaren merkatura mugatzen da ia-ia eksklusiboki.

- *Irakaskuntzakoak*

Ikastetxe edo irakasguneetako editorialak ez dira asko: %2. Eta ekoizpena ere apala da: %8. Hala da sailkapeneko

irizpideen arabera, baina berez hagitx altuagoa litzateke ehuneko baldin eta Ikastolen Elkartek eta Elkarrek elkarrekin atera ohi dituzten tituluak hemen kontabilizatuko balira. Horiek, ordea, hurrengo sailean aipatzen ditugu.

- *Edizio partekatua*

Koedizio edo edizio partekatuan %6,5ek lan egin dute, hementzeragilek, konbinaketa edo uztarketa ugari sortuz: argitaletxeak elkarrekin, bertoko eta kanpoko argitaletxeak elkarlanean, argitarazle publiko eta pribatuak elkar hartuta. Bai, modu askotara lan egin da eta guztira urteko ekoizpenaren %9 erdietsi da formula desberdinetan.

Multzo honek pisua baldin badu, jakina da zeri zor dion, Elkar eta Ikastolen Elkartearen elkarlanari.

Eskaintza editoriala

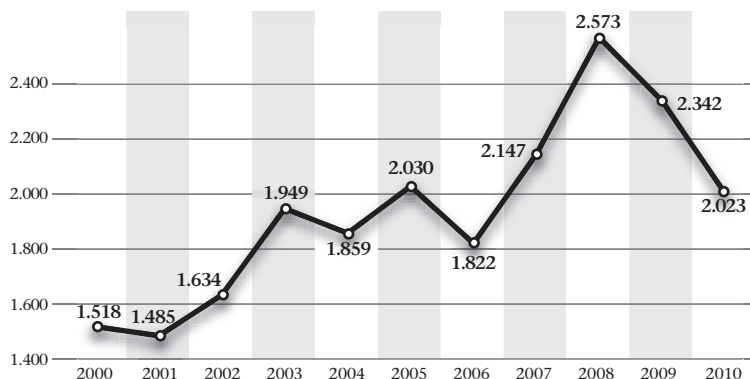
Ikustagun orain ekoizpena bere emaitzetan, ez oraindik gaien aldetik, baina bai emaitzen osagaietan. Ekoizpen hori bere soilean bakarturik eman beharrean, esanguratsua da askoz, gure ustez, testuinguru diakronikoan kokatuz azaltzea.

Ikuspegi diakroniko hori hiru erreferentzian aztertuko dugu. Hiru ikuspegitan: luzea, 1976an hasia; laburragoa, 2000n hasi dena; eta bertatik bertakoa, edo aurreko urteari lotua, hirugarrena.

2.023 titulu

Hurrengo grafikoak ongi erakusten du azken bi urteotan nola jaitsi den ekoizpen orokorra. Gero ikusi ahal izango dugu zer jaitsi den eta zer ez, nobedadea, berrargitalpena, itzulitakoa, zein eta zenbat. Jaitsiera bera da orain eta hementzen azpimarratu behar dena. Hara krisia!, esango du norbaitek. Aldats behera horrek ez dakit jarraipenik izango duen ala ez, ez dakit nik zenbat legokiokeen krisiari. Baina

hurrengo urteetako liburugintzaren ibilerak bide bertsua hartuko duelakoan nago.

Gogoratzekoa da kontabilizatu ditudan tituluak ISBNdu-nak direla denak. Eta irizpide zehatz horregatik (estuegia, esango lukete zenbaitek) 282 titulu gehiago kanpoan utzi ditudala. Horien berri, ordea, Jakinen webgunean argitaraturiko zerrendan badu interesa duenak.

Iaz hasita, bestalde, liburu analogikoarekin batera ematen dugu digitala, honela sailkatuta urtez urte:

Liburu mota	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Analogikoa	1.633	1.945	1.851	2.016	1.818	2.135	2.483	2.131	1.801
Digitala	1	4	8	14	4	12	90	211	222
Guztira	1.634	1.949	1.859	2.030	1.822	2.147	2.573	2.342	2.023

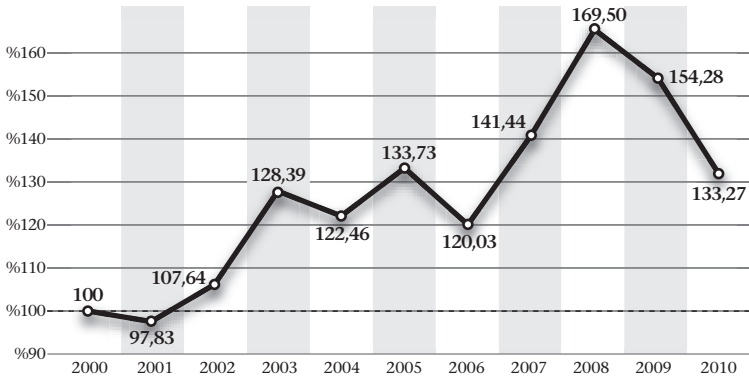
Tituluen eboluzioa

ekoizpenaren eboluzio hori bi modutara azalduko dugu, eboluzio-lerro gisa eta indize gisa; lehena, 2000. urtearen erreferentziatik abiatuta, eta bigarrena, urtetik urterako alde neurtzeko moduan.

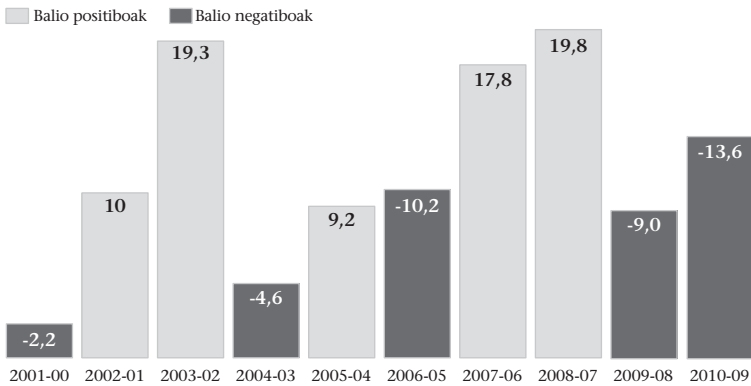
Tituluen eboluzio-lerroa

Mende berriko lehen urtea erreferentzia bada, 33 puntu goitik gaude hamaika urte beranduago, hori bai, baina orain

dela bost urteko maila berean. Askoz gorago ere egonak gara zertan gogoraturik ez da, esaterako duela bi urte 69 puntu goian baixeuden.

Tituluaren eboluzioaren indizea

Urtetik urterako gorabehera markatzen du indizeak. Azken hamar urteetako indizeei so, erdietan gora egin dugu, eta beste erdietan behera. Aurtengoa ere urte beltza izan da, lehen aldiz bigarrena segidan. Urte positibo eta negatibotan, positiboak ateratzen dira garaile, ez urte kopurutan baina bai igoera eta beheraldien kopurutan; hots, igoerak handiagoak dira jaitsierak baino.

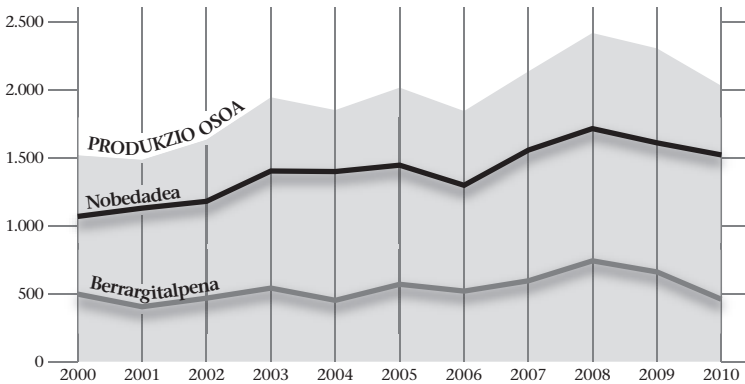
Nobedadeak eta berrargitalpenak

Errusiar matriuska panpinen tankera har dakioke sailtxo honen azterketari. Matriusketan bezala, atal baten barruan beste bat dago, eta horren barruan hurrengoa eta gero are eta txikiagoa, horrela zortzi-hamar tamaina desberdin.

Hasi, titulu kopuruaren osagaietan nobedadeak eta berrargitalpenak bereiziz hasten gara. Eta bakoitza bere alde-tik arakatzuz jarraituko dugu, zehatz-mehatz arakatu ere.

Honaino, metodologia.

Emaitzetara jaitsiz, aurrena hamar urteren harian ikusiko dugu aurtengo ekoizpena. Eta gero aldi luzeagoaren baitan.

Urtea	Nobedadeak	Berrargitalpena
2000	70,4	29,6
2001	76,1	23,9
2002	72,3	27,7
2003	72,2	27,8
2004	75,7	24,3
2005	71,9	28,1
2006	71,5	28,5
2007	70,9	29,1
2008	71,4	28,6
2009	71,-	29,-
2010	75,5	24,5
Batez beste	72,6	27,4

Grafikoak primeran balio du eboluzioa bisualizatzeko. Laukiak, gainera, zifren zehaztasunaren balio erantsia du.

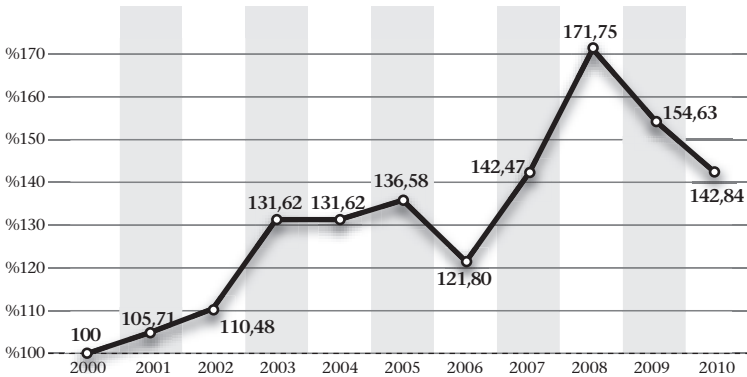
Bi osagaien arteko indar-erlazioan ez dago alde handirik urte batetik bestera: 2000 urteaz geroztik batez bestekoa 72,6 da nobedadeen alde eta 2010ean pitin bat altuagoa: 75,5. Urteko aldaketatxoak gorabehera, munta duena zera da, egonkorra dela, nahikoa egonkorra, nobedadeen eta berrargitaratuen arteko erlazioa. Sustrai luzeagoak ditu iritzi horrek, azken 10 urteotako gertakaria barik frankismo osteko historia osoan eboluzioa nahiko paretsu joan dela frogatuta. Hurrengo laukia da horren lekuko:

	1976-2005	2000-2006	2007	2008	2009	2010
Nobedadeak	75	72,8	71	71	71	75,5
Berrargitalpenak	25	27,2	29	29	29	24,5

Nobedadeak

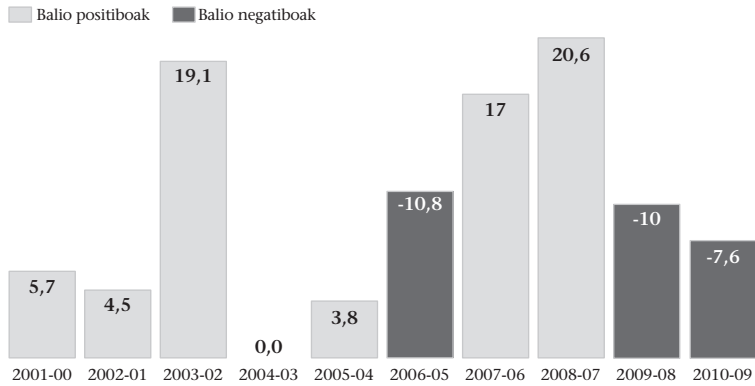
Nobedadeen eboluzio-lerroa

2000. urtea abiapuntutzat hartu eta harekin alderatuta, non gauden azaltzen du grafikoak. Orduan baino 43 puntu gorago gaude. Altuen 2008an egon ginen, ia 72 goitik.

Nobedadeen eboluzioaren indizea

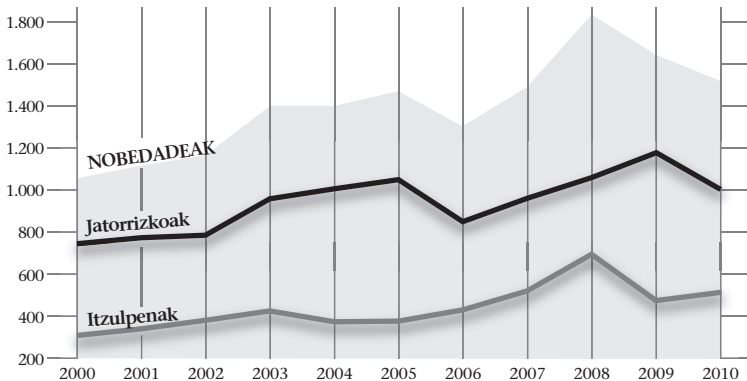
Aurreko urtearen erreferentziarekin alderatuta, aurtengoa barne, hiru jaitsialdi izan dituzte nobedadeek 10 urtetan. Ez dira jaitsiera handiak, hala ere.

Nobedadeetan jatorrizko eta itzulitako liburuak

Hizkuntza berean sortu den liburuaren eta kanpotik ekarriaren arteko proportzio ideala zein den, hori ezin daiteke esan. Euskarazko liburugintzan ere ez, nire aldetik behintzat. Neurgailu egokiaren faltan, nik urtero konstatatu egiten dut. Konstatazio horren argazkia da orain agertzen duguna, ikuspegi desberdinetan tratatua.

Grafikoak hamaika urtetan batak eta besteak izan duten ibilbidea argitzen du, eboluzioa bere aitzingibeletan.

Taulak, aldiz, errealitate bera beste modura erakusten du, balioetan neurtua. Mende berriko batez bestean jatorrizko liburuak %68,5 suposatzen du, eta itzulpenak %31,5. Ho-

rreren arabera, aurtengo liburugintzako nobedadeetan itzulpenak indar gehiago du, hiru puntu. Eta 2009an baino sei puntu eta erdi. Ibilia da gorago, ibilia da beherago, gehiagotan oraingo balioaren azpitik, egia esan.

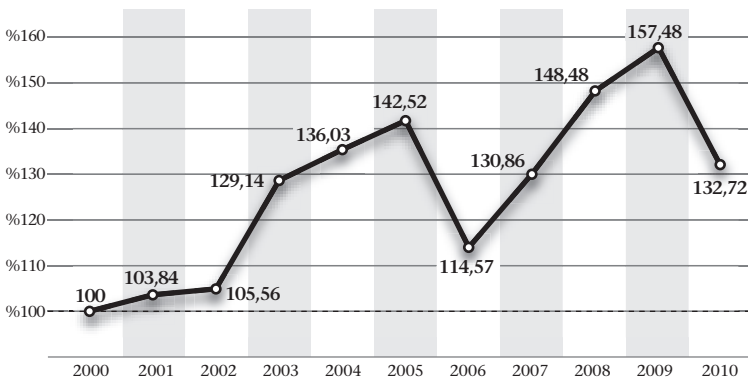
Urtea	Jatorrizkoa	Itzulpena
2000	70,6	29,3
2001	69,4	30,6
2002	67,5	32,5
2003	69,3	30,7
2004	73,-	27,-
2005	73,7	26,3
2006	66,4	33,6
2007	64,9	35,1
2008	61,1	38,9
2009	72,-	28,-
2010	65,5	34,5
Batez beste	68,5	31,5

Epe luzeagoa aintzat hartuta, zer? 1976tik 2005era arteko liburugintzaren baitan, jatorrizkoaren eta itzulitako liburuaren balioak oraingo berberak dira: %66 vs %34.

	1976-2005	2000-2006	2007	2008	2009	2010
Jatorrizkoa	66	70	65	61	72	65,5
Itzulitakoa	34	30	35	39	28	34,5

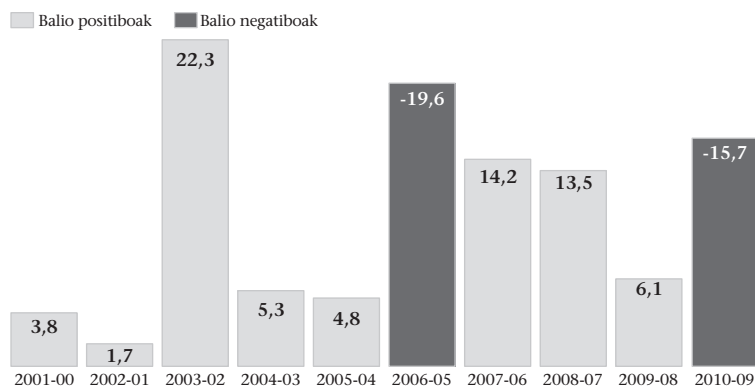
Jatorrizkoa

Jatorrizko liburuaren eboluzio-lerroa

Jatorrizko liburuia 2000 urtean baino 33 puntu gorago dago aurten. Gailurra, ordea, aurreko urtean jo zuen. Aurten-go maila berean lauzpabost alditan egona da dagoeneko.

Jatorrizko liburuaren eboluzioaren indizea

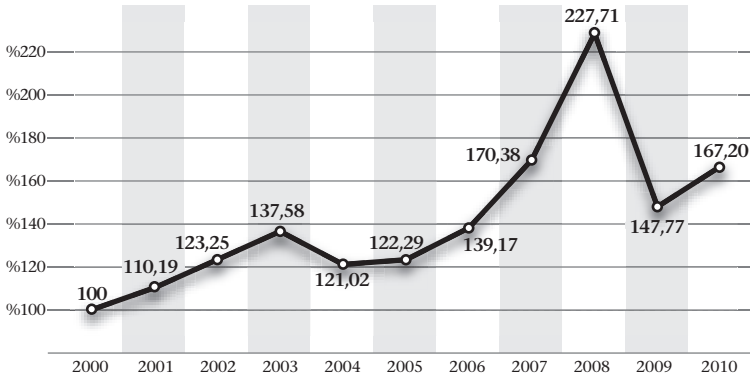

Hamar urtetan bigarren aldiz du jaitsaldia jatorrizko liburuak. Aurten 15,7 puntu egin du behera. Ez du ematen asko denik agian, baina balio absolututan 187 titulu dira. Bada zerbait, ezta? Azken hiru urteotan ez da bakarrik titulu kopurutan apalena dela aurtengoa, ez da bakarrik nobedadeak jaitsi egin direla, baizik eta jatorrizko liburuak ere behera egin duela aurten.

Itzulitakoa

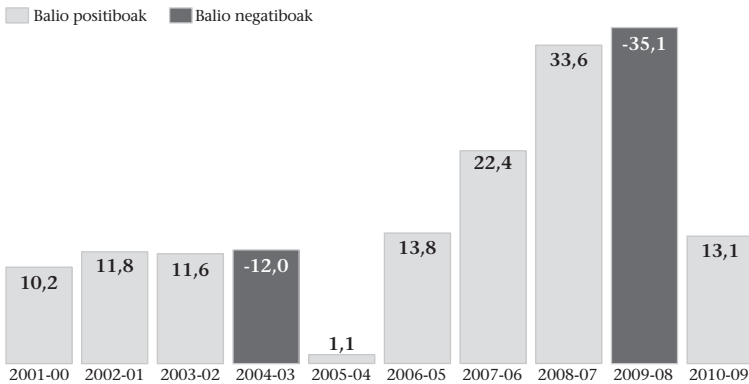
Jatorrizkoaren eta itzulitakoaren indar-erlazio egokietan egokiena zein den ez dakidala aipatu dut arestian. Gure liburugintzan itzulpena altuegia den errezeloa dut. Bide enpirikoak eman al diezaguke argirik? Nik gure ingurura begiratu dut, ea zein baliotan dabiltzan. Guztien artean itzulpen tasa altuena gurea da (%34,5); eta baxuena, frantsesa (%14,9). Espainiako itzulpena %22 da. Hortik apur bat gora agertzen dira itzulpen mailak edizio katalanean (%23,4) bezala galegoan (%24,2).

Itzulitako liburuaren eboluzio-lerroa

2000n baino 67 puntu gorago dago itzuli den liburua. Liburugintzak, oro har, eta berezi-bereziki itzulitakoak, 2008an jo zuen gailurra, bederatzi urte lehenago baino 128 puntu gorago egotea lortu baitzuen.

Itzulitako liburuaren eboluzioaren indizea

2010. urteko itzulitako liburuaren indizeak 13 puntu positibo ditu, hots, 61 titulu irabazi ditu. Aurrekoa, ostera, beltza izan zen goitik behera, 2008an irabaziriko ia guztia galdu baitzuen 2009an.

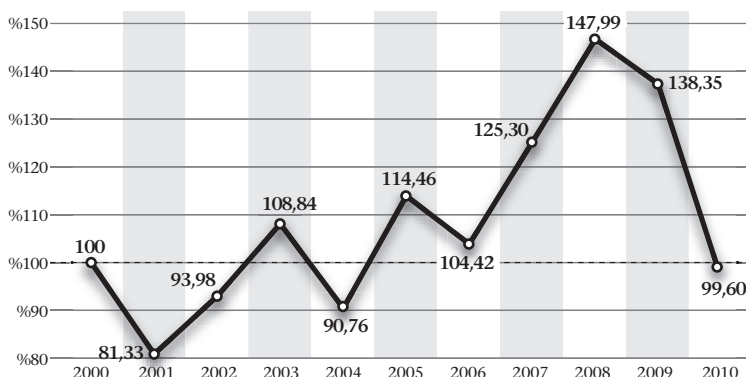
Berrargitalpenak

Gogoratze aldera, esan dezagun liburugintzaren enbor bereko bigarren adarra dela berrargitalpena, lehena nobedadea delarik. Txanpon beraren beste aurpegia dela esan daiteke.

Berrargitalpenaren pisua ez da beti bera izan euskal liburugintzaren baitan. XXI. mendean 27,4 da batez besteko bere pisua. Batez bestekoaren azpitik kokatzen da 2010ekoa, %24,5ekin.

Argazki finko hori, baina, osatu egin behar da eboluzioaren ikuspegitik.

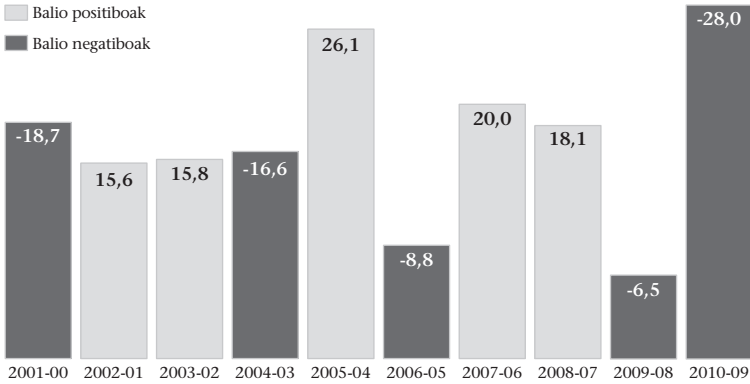
Berrargitalpenen eboluzio-lerroa

Azken hamaika urtetan lau aldiz kokatu da urteko berrargitalpena 2000ko marraren azpitik. Horietako bat aurtengoa da. 2000ren pare-parean dago egia esan, azken urteko joera negatiboa berretsiz, bestalde.

Berrargitalpenen eboluzioaren indizea

Parean daude igoerak eta jaitsierak, bosna bakoitzeko. Jaitsieretan handiena aurtengo zuloa da, 28 puntukoa. Iaz ere beste 6,5 puntu egin zuela behera kontuan hartuta, zer pentsaturik eman lezake.

Berrargitarapenaren maila jaitea ez da seinale ona niretzat. Berrargitalpenaren hatzak merkatugune berria seinalatzen du, gehienetan edo beti. Estatu mailako egungo joera justu kontrakoa da: titulu berria berriaren gain, ea halako batean batek arrakasta duen. Zorte onaren txirulak noiz joko. Beste kuku batek joko liguke, frantses edizioaren eredura, berrargitalpena indartuko bagenu. Frantziako argitalpenetan erdia baino gehiago da berredizioa. Estatuan publikatzen diren liburuen berrargitalpena %21,5 da; galegoena askoz baxuagoa da, %12. Eta katalanak eta gu elkarren ondoan gaude, %25 inguruan, puntu erdi gora, puntu erdi behera.

Berrargitalpenaren mailaketa

Berrargitalpenen maila

Lautik hiru titulu lehen argitaraldikoak dira. Produksioaren laurdena da, hortaz, berrargitalpena. Berrargitalpenen zati on bat (%23) bigarren argitaraldian dago. Zati mami-tsuen (%82) hamar argitaraldiren azpitik bizi da. Hamar argitaraldira iritsi direnak edo hortik gorakoak gutxi dira, %18 guztira.

2009ko liburugintzan, berredizio altuenak 45. edizioa joa zuen. *Kutsidazu bidea*, *Isabel* izan zen iaz altuena. Baina aurreten ez da argitara eman. Aurtengo rankingean 37. maila da gorena, *Ostegunak* liburuari dagokiona, eta 36. mailarekin or-

poz orpo jarraitzen dio 110. *Streeteko geltokia* liburuak. Horrek, gainera, bi argitaraldi izan ditu urte berean. Eskaileran behera hurrengo *Babilonia* da, 27. argitaraldian dagoena.

Lehen argitaraldia.....	1.527 titulu
Bigarren argitaraldia.....	115
Hirugarren argitaraldia.....	73
Laugarren argitaraldia.....	56
Bosgarren argitaraldia.....	43
Seigarren argitaraldia.....	30
Zazpigarren argitaraldia.....	23
Zortzigarren argitaraldia.....	39
Bederatzigarren argitaraldia.....	29
Hamar argitaraldi edo gehiago.....	88

Hamar argitaraldi eta gehiago

10. argitaraldia

<i>Ahatetxo itsusia (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 5 urte)</i>	Murua, Mitxel
<i>Arabiako gau-ipuinak</i>	Herrikoia
<i>Arotzaren eskuak</i>	Ladron Arana, Alberto
<i>Artzain gezurtia (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 5 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Azenario erraldoia (Ikaslearen karpeta 3 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Bi indiar txiki inauterietan (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Ehunzango kaskarina (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Erraldoi berekoia (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 5 urte)</i>	Wilde, Oscar
<i>Euskal hiztegi modernoa</i>	Azkune, Iñaki eta beste
<i>Euskara 1. Lehen Hezkuntza (País Vasco, Navarra)</i>	Piko, Biotza eta beste
<i>Euskara 2 - Lan-koaderno 4 (Txanela). LMH. 1. zikloa</i>	Oiarbide, Josi eta beste
<i>Gulliver Liliputen (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 5 urte)</i>	Murua, Mitxel
<i>Haizemari (Ikaslearen karpeta 3 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Hamabost zauri</i>	Jaio, Karmele
<i>Hansel eta Gretel (Ikaslearen karpeta 3 - Urtxintxa 4 urte)</i>	Murua, Mitxel
<i>Helikopteroa ikastolan (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 5 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio

<i>Ihes betea</i>	Lertxundi, Anjel
<i>Izei txikia (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Jon Zikinen anaia (Ikaslearen karpeta 3 - Urtxintxa 4 urte)</i>	Murua, Mitxel
<i>Kolosala izango da</i>	Sarrionandia, Joseba
<i>Makilakixki (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 5 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Martin Txiki eta basajaunak (Ikaslearen karpeta 3 - Urtxintxa 4 urte)</i>	Murua, Mitxel
<i>Matematika 2. Baga Biga (Txanela). LMH. 1. zikloa. 2. kurtsoa</i>	Goñi, Jesus Mari
<i>Matematikaren Hastapena. Lan-koadernoak. Haur Hezkuntza. 5-6 urte. 1. hiruhilekoa</i>	Pereda, Luis
<i>Nola ibili munduan ohetik jaiki gabe (Ikaslearen karpeta 3 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Olentzeroren oparia (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 5 urte)</i>	Saenz, Maite
<i>Sukaldaria eta sugandila (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Urrestillako lau musikariak (Ikaslearen karpeta 3 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Urtebete itsasargian</i>	Meabe, Miren Agur
<i>Urtxintxa (5 urte) - Ikaslearen karpeta. 3. hiruhilekoa [Pack]</i>	Oiarbide, Josi eta beste
<i>Urtxintxa 4. Lan-koadernoak 3 (Urtxintxa 4 urte)</i>	Elorza, Itziar eta beste
<i>Urtxintxa 5. Lan-koadernoak 1 (Urtxintxa 5 urte)</i>	Oiarbide, Josi eta beste
<i>Urtxintxa 5. Lan-koadernoak 2 (Urtxintxa 5 urte)</i>	Oiarbide, Josi eta beste
<i>Zapatillak eta galtzak (Ikaslearen karpeta 3 - Urtxintxa 4 urte)</i>	Murua, Mitxel
<i>Ziripot eta Miel Otxin (Ikaslearen karpeta - Urtxintxa 5 urte)</i>	Murua, Mitxel
11. argitaraldia	
<i>Ametsak airean (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Zugazagasti, Arantza eta beste
<i>Arroxali (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio
<i>Bi anaiak eta sorginak (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 4 urte)</i>	Murua, Mitxel
<i>Egun denak ez dira berdin</i>	Etxeberria, Xabier
<i>Hamabost zauri</i>	Jaio, Karmele
<i>Hiru txerrikumeak (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 3 urte)</i>	Ormazabal, Joxantonio

- Inurria eta txirrita (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 4 urte)* Murua, Mitxel
- Koxmeren gezurrak (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 4 urte)* Ormazabal, Joxantonio eta beste
- Lau anaiak (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 4 urte)* Ormazabal, Joxantonio
- Lehoia eta kilkerra (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 4 urte)* Ormazabal, Joxantonio
- Mari Domingi eta Olentzero (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 4 urte)* Murua, Mitxel
- Mari Kanela (Ikaslearen karpeta 2 - Urtxintxa 4 urte)* Murua, Mitxel
- Obsexuen kluba* Mendiguren Elizegi, Xabier
- Txanogorritxo (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 3 urte)* Ormazabal, Joxantonio
- Urtxintxa 4. Lan-koaderno 1 (Urtxintxa 4 urte)* Elorza, Itziar eta beste
- Urtxintxa 4. Lan-koaderno 2 (Urtxintxa 4 urte)* Elorza, Itziar eta beste
- Zazpi antxumeak (Ikaslearen karpeta 1 - Urtxintxa 4 urte)* Murua, Mitxel
12. argitaraldia
- Elhuyar hiztegi txikia. Euskara-gaztelania / Castellano-vasco* Elhuyar Hizkuntz Zerbitzuak
- Gloria Mundi* Morillo, Fernando
- Hitz egingo balute* Herriot, James
- Ipuin batean bezala* Irigoien, Joan Mari
- Obsexuen kluba* Mendiguren Elizegi, Xabier
13. argitaraldia
- Amaren eskuak* Jaio, Karmele
- Atlas sentimental. Egonaldi bat Marokoko berbereen artean* Zubizarreta, Patxi
- Behin batean - Idazketa 4 (LH)* Olabarri, Miren eta beste
- Erinias taberna* Ormaetxea, Amaia
- Zazpikotea euskaltegian* Lartategi, Josu
14. argitaraldia
- Behin batean - Idazketa 3 (LH)* Olabarri, Miren eta beste
- Behin batean - Irakurketa 2 (LH)* Olabarri, Miren eta beste
- Behin batean - Irakurketa 3 (LH)* Olabarri, Miren eta beste
- Eskola agenda* Askoren artean
- Kcappo. Tempo di tremolo* Aristi, Pako
- Ortzadarra sutan* Morillo, Fernando
- Ostiralak* Arretxe, Jon
- Sugeak txoriari begiraten dionean* Atxaga, Bernardo

15. argitaraldia	
<i>Behin batean - Idazketa 1 (LH)</i>	Olabarri, Miren eta beste
<i>Behin batean - Idazketa 2 (LH)</i>	Olabarri, Miren eta beste
<i>Behin batean - Irakurketa 1 (LH)</i>	Olabarri, Miren eta beste
<i>Ortzadarra sutan</i>	Morillo, Fernando
17. argitaraldia	
<i>Koaderno handia</i>	Kristof, Agota
18. argitaraldia	
<i>Tunel luzea</i>	Milne, John
19. argitaraldia	
<i>Atzapar arrastoak</i>	Landon, John
<i>Ezer baino lehen</i>	Iturbe, Arantxa
20. argitaraldia	
<i>Narrazioak</i>	Sarrionandia, Joseba
23. argitaraldia	
<i>Eskubeltz taldearen abenturak</i>	Press, Hans Jürgen
24. argitaraldia	
<i>Kittano</i>	Ormazabal, Joxantonio
25. argitaraldia	
<i>Kittano</i>	Ormazabal, Joxantonio
26. argitaraldia	
<i>Connemara gure bihotzetan</i>	Gabiria, Julen
27. argitaraldia	
<i>Babilonia</i>	Irigoien, Joan Mari
<i>Connemara gure bihotzetan</i>	Gabiria, Julen
35. argitaraldia	
<i>110. Street-eko geltokia</i>	Zabaleta Urkiola, Iñaki
36. argitaraldia	
<i>110. Street-eko geltokia</i>	Zabaleta Urkiola, Iñaki
37. argitaraldia	
<i>Ostegunak</i>	Arretxe, Jon

Argitaraldi bat baino gehiago

2010ean bi argitaraldi edo gehiago izan dutenak badira 46 titulu, erdiak baino gutxiago urte berean sortuak. Bi argitaraldikoak dira gehien-gehienak, eta gutxi batzuk hortik gorakoak: dozena batek hiru edizio izan ditu, eta bereziki

seinalatzekoa da urte berean lau argitaraldi izan dituen *Bilbao-New York-Bilbao*, bosgarrenetik zortzigarreneko jautzia egin baitu.

1/2 edizioak

<i>50 urte konpainian. Donostiako haur danborradaren oroitzapenak 1961-2011 / 50 años en compañía. Recuerdos de la tamborrada infantil de San Sebastián 1961-2011</i>	Sada, Asier eta beste
<i>Bidaia zoroa Sagutxistanera</i>	Stilton, Geronimo
<i>Bikini Hondoko istorioak</i>	Lewman, David eta beste
<i>Ebelina Mandarina</i>	Suarez, Castillo
<i>Ehun ipuin hitz gutxitan</i>	Ormazabal, Joxan
<i>Eta orain, zer? Gure urte haiek (1931-2009)</i>	Arregi, Ignazio
<i>Geroa gurea da. Ibarretxe Lehendakariaren memoria politikoak</i>	Ordozgoiti, Koldo
<i>Gizajo baten egunkaria 1. Greg Heffleyren egunerokoa</i>	Kinney, Jeff
<i>Idazlea zeu zara, irakurtzen duzulako</i>	Sarrionandia, Joseba
<i>Loiolako hegiak</i>	Murua Uria, Imanol
<i>Sunset Park</i>	Auster, Paul

1/2/3 edizioak

<i>Autopsiarako frogak. Arseniko aztarnak gure hizkuntzan</i>	Izagirre, Koldo
<i>Barraskiloen lasterketa handia</i>	Ostrow, Kim
<i>Bob Esponja medikuarenean</i>	Banks, Steven
<i>Bob Esponja. Beti zurekin!</i>	Dohrn, Walt eta beste
<i>Bob Esponja. Olatu gainean!</i>	Auerbach, Annie
<i>Galtzaile arrosa handia</i>	Miglis, Jenny
<i>Katu jendea</i>	Rodriguez, Eider
<i>Nahastea ikasgelan</i>	Willson, Sarah

2/3 edizioak

<i>Ahaztuen mendekua</i>	Ladron Arana, Alberto
<i>Musika I. DBH</i>	Gómez-Elegido, M ^a Cruz
<i>Musika II. DBH</i>	Casares, Emilio
<i>Nur eta oihan misterioitsua</i>	Martinez de Lezea, Toti

2/3/4 edizioak

<i>Nire amak ez dauka erremediorik</i>	Mendizabal, Antxiñe
--	---------------------

3/4 edizioak

<i>Musika airean</i>	Jaio, Karmele
----------------------	---------------

3/4/5 edizioak

<i>Nora ez dakizun hori</i>	Jimenez, Irati
-----------------------------	----------------

4/5 edizioak	
<i>Aulki-jokoa</i>	Alberdi, Uxue
<i>Nur eta irlandar gnomoa</i>	Martinez de Lezea, Toti
5/6/7/8 edizioak	
<i>Bilbao-New York-Bilbao</i>	Uribe, Kirmen
7/8 edizioak	
<i>Euskara eta Literatura 3-1 (Ostadar berria).</i>	
<i>DBH. 2. zikloa. 3. kurtsoa</i>	Aldasoro, Mikele eta beste
<i>Euskara eta Literatura 3-2 (Ostadar berria).</i>	
<i>DBH. 2. zikloa. 3. kurtsoa</i>	Aldasoro, Mikele eta beste
<i>Euskara eta Literatura 3-3 (Ostadar berria).</i>	
<i>DBH. 2. zikloa. 3. kurtsoa</i>	Aldasoro, Mikele eta beste
<i>Euskara eta Literatura 3-4 (Ostadar berria).</i>	
<i>DBH. 2. zikloa. 3. kurtsoa</i>	Aldasoro, Mikele eta beste
<i>Ikaslearen liburua 2 (Material globalizatua)</i>	
<i>(Txanela). LMH. 1. zikloa</i>	Barrena, Saionara eta beste
8/9 edizioak	
<i>Euskara 1 - Lan-koaderno 2 (Txanela).</i>	
<i>Lehen Hezkuntza. 1. zikloa. 1. kurtsoa</i>	Saenz, Maite eta beste
<i>Euskara 2 - Lan-koaderno 3 (Txanela).</i>	
<i>LMH. 1. zikloa</i>	Oiarbide, Josi eta beste
<i>Riomundo</i>	Maia, Jon
8/9/10 edizioak	
<i>Arotzaren eskuak</i>	Ladron Arana, Alberto
9/10 edizioak	
<i>Euskara 2 - Lan-koaderno 4 (Txanela).</i>	
<i>LMH. 1. zikloa</i>	Oiarbide, Josi eta beste
<i>Matematika 2. Baga Biga (Txanela). LMH.</i>	
<i>1. zikloa. 2. kurtsoa</i>	Goñi, Jesus Mari
10/11 edizioak	
<i>Hamabost zauri</i>	Jaio, Karmele
11/12 edizioak	
<i>Obsexuen kluba</i>	Mendiguren Elizegi, Xabier
14/15 edizioak	
<i>Ortzadarra sutan</i>	Morillo, Fernando
24/25 edizioak	
<i>Kittano</i>	Ormazabal, Joxan
26/27 edizioak	
<i>Connemara gure bihotzetan</i>	Gabiria, Julen
35/36 edizioak	
<i>110. Street-eko geltokia</i>	Zabaleta Urkiola, Iñaki

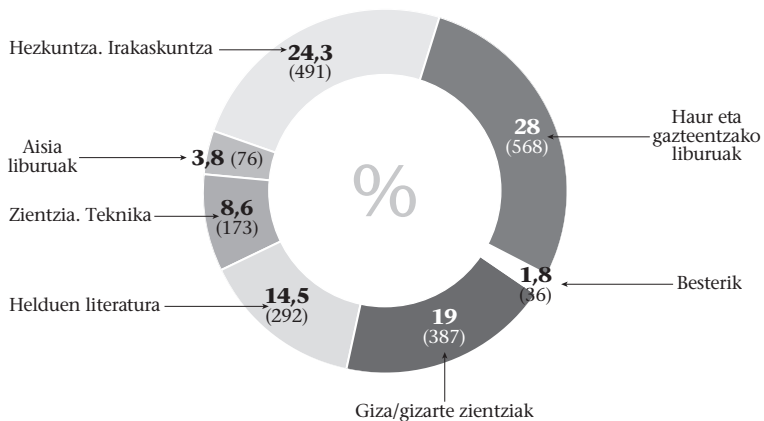
Gaiak

Ekoiroleak aurkeztu ditugu aurrena, ondoren ekoirolearen ezaugarriak ezagutu ditugu, eta orain emaitzetan murgilduko gara bete-betean, gaien azterketan. Gaien barrunbea bezala bere ingurua arakatuko dugu hurrengo lerroetan.

Dozena erdi gai multzotan sailkatu ohi dugu ekoiroleen tematikoa. Gai multzo guztiek ez dutela indar edo pisu bera, ez da zertan esanik. Bi dira guztietan nagusiak, haur eta gazteentzako liburua eta irakaskuntza liburua, azken batean biak jende multzo bertsura zuzenduak. Horien atzetik datoz gizarte liburua eta literatura. Eta urrutiago besteak: zientziakoa, aisiakoa, erlijio liburua eta beste.

Hurrenkera horretan nobedadetxo bat izan daiteke aurre nabarmentzekoa: lehen aldiz liburugintzaren aro modernoan, eta euskal liburuaren historian esango nuke, haur eta gazteentzako liburuak irakaskuntzakoari aurrea hartu dio. Orain arte ia hamar puntu azpitik ibilia denak gaina hartu eta lau puntuko aldea ateratu dio besteari. Emaitza horrek bi osagai uztargarri ditu: alde batetik, hazi egin da gazteentzako liburua, eta, bestetik, beheraldi dezentea izan du irakaskuntzako liburuak.

Gai multzoen gaur-gaurko argazkia ondoko grafikoan eta taulan ikus daiteke.

<i>Gai multzoa</i>	<i>Zenbaki absolutuak</i>	<i>%</i>	<i>2010/2000</i>
Haur eta gazteentzako liburuak	568	28,-	+ 53,-
Hezkuntza/Irakaskuntza	491	24,3	- 3,5
Giza/Gizarte zientziak	387	19,-	+ 51,-
Helduen literatura	292	14,5	+ 14,-
Zientzia/Teknika	173	8,6	+ 193,-

Haur eta gazteentzako argitalpenak: 568 titulu

Urteroko azterketa honen jarraitzaile ohartuak nabarrituko duenez, leku honi dagokion taula aldatu egin dugu. Oraingo honetan, balio nagusiak biltzen dituen laukia jarri dugu. Aurrekoa baino osatuago eta aberatsagoa da, eta laburpen gisa bertan agertzen dira eboluzioaren ezaugarri gehientxoanak.

	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Haur/Gazte</i>	437	551	647	511	568
Ekoiaren %	23,-	25,5	26,-	22,-	28,-
Urtetik urtera %Δ	-10,3	31,8	17,9	-21,2	11,8
Itzulpenen %	58,8	53,3	59,6	43,6	59,5
Berrargitalpenen %	42,1	41,2	42,5	39,7	30,5
Orrialde kopurua	33.295	37.469	43.377	35.199	41.590
Orrialde kopurua liburuko	76,2	68	67	68,9	73,2

Hau da nobedadea, hortaz: liburu mota honen aurreneko postua, berau izatea titulu gehien bereganatu duen multzoa. Aldaketa, hala ere, ez da kualitatiboa, kontuan hartuta aurreneko liburu mota biak familia berekoak direla, bezero bertsua elikatze helburutuak.

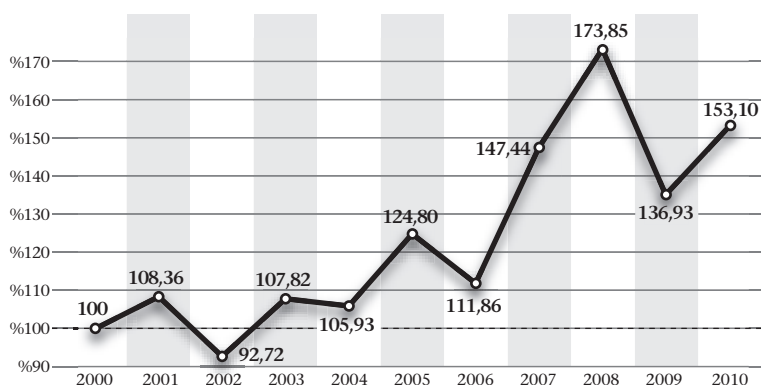
2010. urtean %28ko pisua du, hurrengoak baino lau puntu gehiago. Iaztik hona hazi den gutxietakoa da, 11,8 puntu gora. Titulutan ez ezik, orrialde kopuruan ere 18 puntu hazi da.

Hazkundera ez zaio jatorrizko liburuari, itzulitakoari baino. Gauza jakina da itzulitako liburuak sekulako pisua duela liburu honetan. Iazko baxualdia kenduta, oraingo taimaina bera izan du aurreko urte askotan, hamarretik sei ia-ia. Gure ehunekoak (%59,5) ez al da kanpo dependentziaren adierazgarri? Espainiako haur eta gazteen liburuan %43,6 da itzulitako liburu, liburu katalanean %55,3 eta galegoan %30,5.

Nabarmen jaitsi dena liburu multzo honen berrargitalpena da, aurreko urteetan baino hamar bat puntu azpitik baitabil, nahiz eta oraindik maila polita mantentzen duen (%30,5).

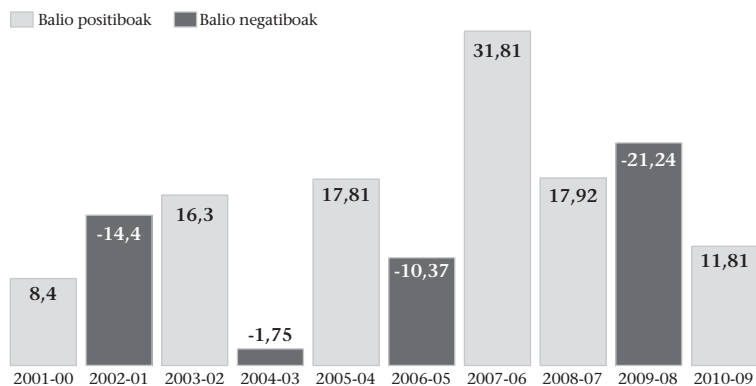
Haur eta gazteentzako liburua beste sail batzuetakoa baino txikiagoa da (73,2 orrialdekoa), eta liburu horietatik %70ek ehun orrialde baino gutxiago du.

Haur eta gazte liburuaren eboluzio-lerroa

Eboluzio-lerroak urteko igoeraren tamaina hartzen laguntzen du. Garbi uzten du, aldi berean, ez duela gailurra jo, eta duela bi urte balio jasoagotan egona dela.

Haur eta gazte liburuaren eboluzioaren indizea

Urteko igoera hori estimatzekoa da, baina ez da gauza aurreko urtean izandako jaitsiera konpentsatzeko ere: 11,8 puntu orain, orduko 21,2ren aurka.

Hezkuntza eta irakaskuntza: 491 titulu

	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Hezkuntza/Irakaskuntza</i>	509	699	879	747	491
Ekoizpenaren %	27,5	32, -	35, -	32, -	24,3
Urtetik urtera %Δ	-18,4	36,3	27,4	-14,6	-34,3
Itzulpenen %	26,9	35,2	39,5	30,6	17,7
Berrargitalpenen %	47,3	39, -	37, -	47,9	43,4
Orrialde kopurua	55.332	100.030	125.361	91.676	59.112
Orrialde kopurua liburuko	108,7	143,1	142,6	122,7	120,4

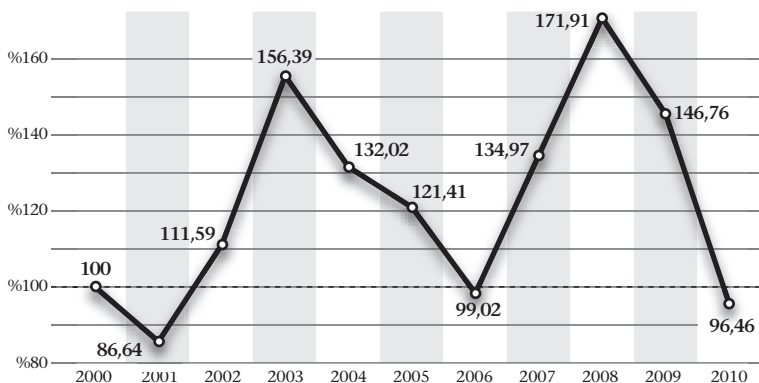
Bigarren postu hori ez da soilki besteak titulutan gora egin duelako, baizik eta multzo honek nabarmen gutxitu duelako produkzioa. Aurreko urtean %32 zen berea, eta aurten %24,3rekin askietsi behar du. Urtebetean tituluen 34 puntuko jaitsiera izan du. Eta aspaldi honetako balio eskasenetan dago. Orrialdeetan ere 35,5 puntu egin du behera.

Itzulitako liburua da gehien jaitsi dena. Aurreko urtean %30,6 itzuli zen eta 2010ean %17,7, azken urteotako balio baxuena. Berrargitalpenak, bere aldetik, beherantz egin du, baina gutxi: %43,4 da orain, aurrekoan baino hiru puntutxo gutxiago.

Liburu mota hau 120,4 orrialdekoa da, haur eta gazteen-tzakoa baino dezente handiagoa, eta 100 orrialdetik beherakoak %59,5 dira.

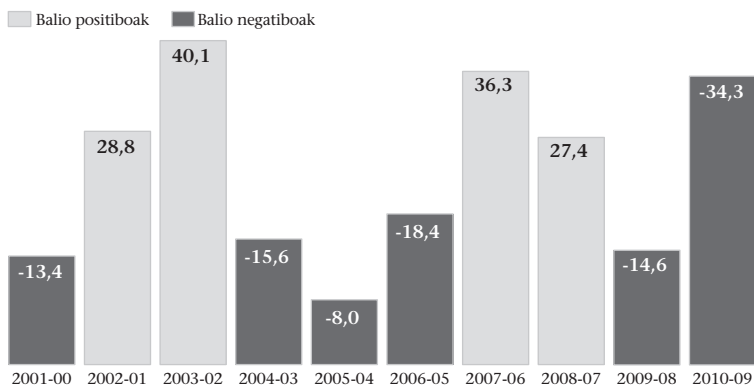
Irakaskuntzaren eboluzio-lerroa

Mende berriko hamarkadari erreparatuz, punturik baxuenetakoan gaudela ikusten dugu, abiapuntuko mailatik behera hain zuzen ere. Koiunturala den ala irakaskuntzan testuliburuekin hartu diren neurrien ondorio, nik ez dakit. Bata zein bestea ez dira aparte ibiliko, baina bakoitzari zer dagokion esateko ez naiz ni gauza.

Irakaskuntzaren eboluzioaren indizea

Arestian aipatu dugun urte arteko jaitsiera begi bistakoa da. Jaisten den bigarren urtea da segidan. Antza denez, horixe da liburu mota honen argitalpenaren ezaugarrietako bat, aurreko urteetara begiratuta ikus daitekeena. Bizpahiru urte gora, eta bizpahiru urte behera, zikloka dela adieraz lezake horrek.

Barne sailkapena

Irakaskuntzaren barne alor nagusiak iaz baino parekatu-xeagoak daude aurten. Lehen Hezkuntzaren indarra apaldu

egin da iaztik hona (%44tik 38,5era). Eta elkarrengandik hurbildu egin dira HH eta DBH. Gainerako gai multzoek indar gutxi dute eta urteroko bidean jarraitzen dute.

Didaktika. Pedagogia. Orientabideak.....	4,5
Hezkuntzaren antolakuntza.....	0,5
Haur eskola. Oinarrizko irakaskuntza.....	24,5
Lehen Hezkuntza.....	38,5
Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza.....	26,5
Besterik.....	5,5
	%100

Giza eta gizarte zientziak: 387 titulu

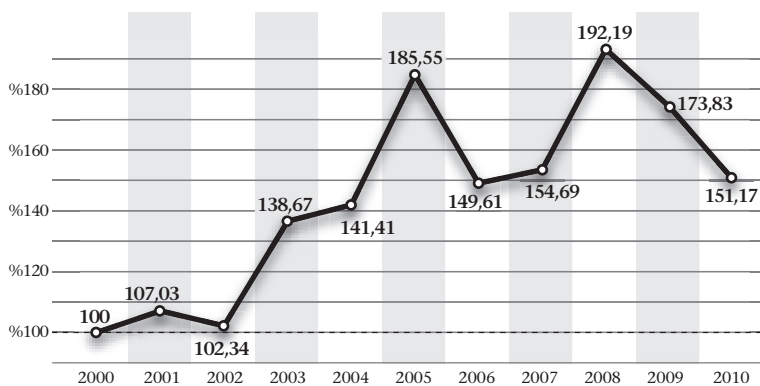
	2006	2007	2008	2009	2010
Giza/Gizarte	391	398	502	448	387
Ekoizpenaren %	21, -	18,5	18, -	19, -	19, -
Urtetik urtera %Δ	-19,4	3,4	24,2	-9,6	-13, -
Itzulpenen %	24, -	19, -	21,5	18, -	24,3
Berrargitalpenen %	4,8	9, -	6,2	5,8	6,9
Orrialde kopurua	74.487	87.554	100.931	85.149	78.249
Orrialde kopurua liburuko	190,5	220	201,1	190,1	202,2

Garrantziaren arabera, hirugarren liburu multzoa da %19rekin. Pisu berbera mantentzen du urtea joan eta urtea etorri. Titulu kopuruan, ordea, ale batzuk galdu egin ditu, 13 puntu, eta gauza bertsua orrialdeetan ere (8 puntu).

Multzo honetan itzulpenak badu indarrik, aurreko urteetan baino gehiago, ia bostetik bat itzulitakoa baita (%24,3). Oso bestelakoa da berrargitalpenaren egoera eskasa: %6,9. Orain baino lehen sarritan esandakoa azpimarratu beharko dut oraingoan ere, alegia, liburu mota honen Akilesen orpoa hortxe dagoela, bizialdi bakarreko liburua dela, jaio eta hil epe motzean egiten dena, bezeria berririk aurkitzen ez duena.

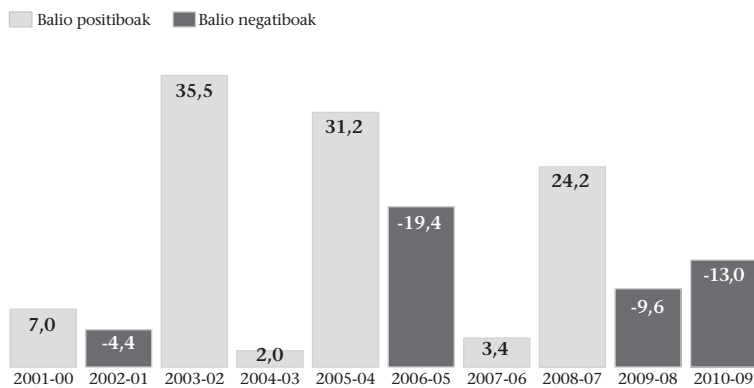
Liburutan lodiena sail honetakoa da, 202 orrialdekoa, eta 100 orrialdetik behera %16,2 bakarrik daude. Ehun orrialdetik behera gaztetxoan argitalpenetan %70 eta ikasmaterialeetan %59,5 direla aintzat hartuta alderatu behar da zifra hori.

Giza eta gizarte liburuaren eboluzio-lerroa

Eboluzio-lerroak hamarkada hau bitan zatitzen du, bigarren bosturtekoan markatzen baitu maila altuena. Gorabeherak tarteko, azken bi urteotan beheranzko joeran ikusten dugu, nahiz eta konstatatu 2000. urtean baino 51 puntu gogorago dagoela.

Giza eta gizarte liburuaren eboluzioaren indizea

2009tik honako eboluzio negatiboa ez da ikaragarria, baina badu muntarik, bigarren aldia segidan dela kontuan hartzen bada. Ehun titulu pasatxo gutxiago bi urtetan, ez da seinale ona.

Barne sailkapena

Filosofia eta psikologia.....	3,5
Soziologia eta estatistika.....	10,-
Zientzia politikoak eta ekonomikoak.....	9,5
Zuzenbidea. Administrazioa.....	7,-
Gizarte segurantzak. Seguruak.....	4,5
Linguistika eta filologia.....	15,-
Historia eta biografiak.....	21,5
Etnologia.....	4,-
Edertia.....	15,5
Hirigintza eta arkitektura.....	3,-
Besterik.....	6,5

%100

Historia eta biografian bildu da multzorik handiena, arte ederretan gero, eta ondoren bizpahiru gehiagotan beste titulu sorta bat. Guztira, 387 titulu. Zer da kopuru hori, ordea, euskalgintzaren normalizazioak beharko lukeenarekin? Aisia liburuarekin batera, liburu honen ahuldadeak erakusten du diskurtso guztiek baino gehiago hizkuntz normalizazioaren defizit estrukturala. Liburu hau (soziologia, ekonomia, politika, zuzenbidea, etnografia, historia eta beste) horren apal urtero mantentzeak gordin salatzen du euskaraz bizi omen den gizartearen diglosia, gezurra, autoengainua. Gutxi produzitu eta gutxiago kontsumitu, horra egia. Neurri on batean, argitaldari profesioaletatik at, elkarte, talde eta administrazio publikoen esku dago argitalpena, gizarte eremu mugatuetera iristen da, eta inguruan indartu aurretik itzaltzen da. Baldintza horietan nekez bizi daiteke gizarte multzo bat euskaraz.

Helduen literatura: 292 titulu

	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Helduen literatura</i>	289	264	306	377	292
Ekoiaren %	15,-	12,5	12,-	16,-	14,5
Urtetik urtera %Δ	15,-	-7,-	15,9	24,2	-23,2
Itzulpenen %	23,5	26,5	24,8	15,9	16,5
Berrargitalpenen %	29,5	31,8	33,-	22,-	24,3
Orrialde kopurua	52.851	48.471	57.300	57.315	42.245
Orrialde kopurua liburuko	182,9	183,6	187,3	152	144,7

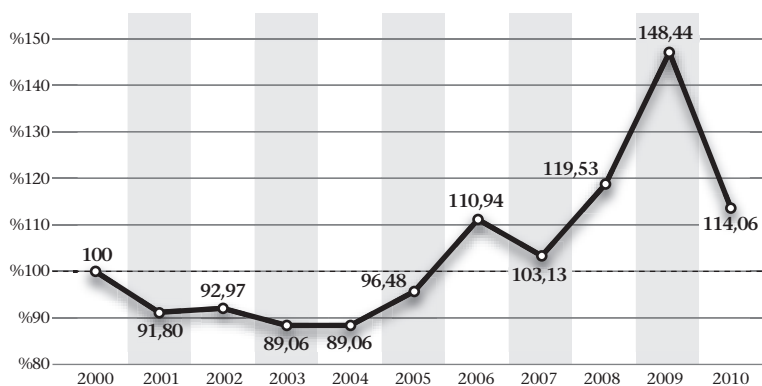
Iaz literatur liburuak kuantitatiboki gailurra jo zuela-eta, literaturaren urteaz mintzatu ginen. Aurten ezin genezake horrelakorik esan. Urteko pisua pitin bat jaitsi egin da, 16tik 14,5era. Aurreko urtean baino 88 titulu gutxiago argitaratu da, hots, titulutan 23 puntu eta orrialdetan beste 26,3 galdu ditu.

Helduen sailean literatur liburuaren itzulpenak ez du zeri-kusirik gaztetxoekin alderatuta. Gaztetxoek liburuan ia %60 da itzulpena eta helduenean %16,5. Orain baino lehen altuago ibili izan da itzulitako liburuaren pisua.

Berrargitalpenak %24,3 suposatzen du, bost liburutik ia bat berriz argitaratzen dela, alegia. Gehiago balitz, hobe.

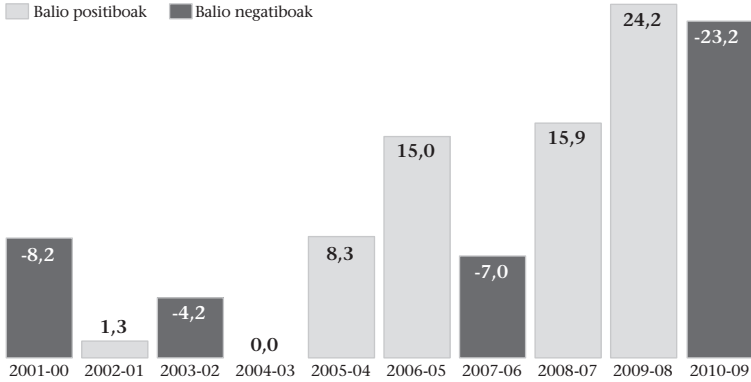
Orrialde kopuruari jaramon eginda, literatur liburua haur eta gazte literatur liburuaren bi halako da gutxienez: 144,4 orrialdekoa da, eta oso gutxi dira (%11,5) ehun orrialdetik beherakoak.

Literaturaren eboluzio-lerroa

XXI. mendeko lehen hamarkadako eboluzio-lerroak markatzen duenetik bi kontu azpimarratu nahi ditut: batetik, aurtengo beheraldia, eta, bestetik, hasierako balioetatik 14 puntura bakarrik gaudela. Ematen du, gorabehera gutxi bartzuk tarteko, literatur liburuak bere abiadurari neurria hartua diola.

Literaturaren eboluzioaren indizea

Esandakoa, iaztik hona 23 puntu jaitsi da, 88 titulu. Asko den ala gutxi, ez dakit, baina bai orain arteko jaitsaldirik handiena dela oraingo hau. Aurreko urteko susperraldiak ez du luze iraun, beraz bistakoa denez.

Generoka

Eleberria. Ipuina.....	66,-
Olerkia.....	10,5
Antzerkia.....	3,5
Herri-literatura. Bertsoa.....	3,-
Saioa. Poligrafiak.....	8,-
Biografia. Kronika. Memoriak. Historia..	3,5
Besterik.....	5,5

%100

Konstatatzea dagokigu soilik bai hurrenkera eta bai genero bakoitzaren balioak urtetik urtera alde gutxikoak direla. Narratibaren gorentasuna azpimarragarria da, ez bakarrik itzela delako, baizik eta iraunkorra delako ere.

Gainerakoak

Beti bezala, urtero-urtero, balio kuantitatiboen taulan azken aldean datozenak arinago landuko ditugu. Zientzia eta

teknikako liburua eta aisia liburua dira kasu horretan daudenak; erlijio-teologia liburua aspaldi batean bai, baina oraingoan ez dugu aintzat hartuko, pisua galdua baitu guztiz.

Zientzia eta teknika: 173 titulu

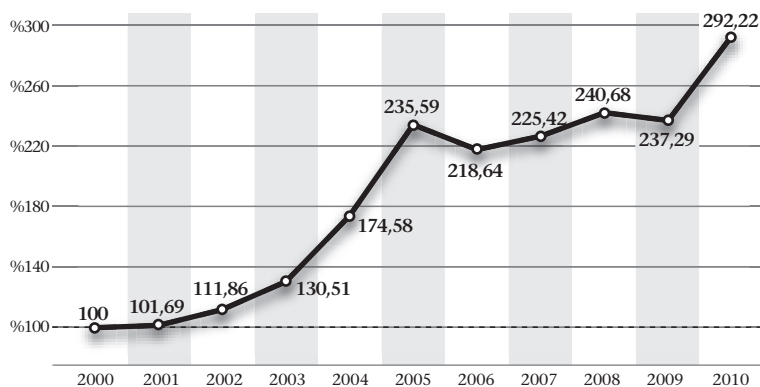
	2006	2007	2008	2009	2010
Zientzia/Teknika	126	133	139	140	173
Ekoizpenaren %	7,1	6,-	4,5	6,-	8,6
Urtetik urtera %Δ	-7,2	3,1	6,8	-1,4	23,6
Itzulpenen %	23,8	21,-	28,-	25,-	29,5
Berrargitalpenen %	7,9	6,-	4,3	9,3	4,6
Orrialde kopurua	23.018	23.745	25.979	26.655	20.141
Orrialde kopurua liburuko	182,7	178,5	186,9	190,4	116,4

Ez da titulu asko argitara ematen duen saila, %8,6 bakarrik, baina bere eboluzioa arretaz jarraitzekoa da, modernitatearen zantzuetakoa bat baita. Aurtengoa da liburu mota honen gailurra, eta hori ere azpimarratzekoa da.

Titulutan iaztik hona hazi egin da: 33 titulu berri gehiago, hau da, 23,6ko igoera. Orrialde kopurua, ordea, aurreko urtean baino txikiagoa da, 24 puntu jaitسي delarik.

Hortaz, titulu gehiago bai, baina liburu ez horren mardulak atera dira merkatura: 2010eko liburua, batez beste, 116,4 orrialdekoa da.

Zientzia eta teknikaren eboluzio-lerroa

Hamarkada osoan goranzko joera handiena liburu multzo honexek du. Aurtengo gailurrean, mende hasieran baino 193 puntu gehiago ditu, kasu bakarra. Zifra absolutuak ez dira horren mamitsuak, hori da kontua.

Barne sailkapena

Zientzia. Kultura.....	6,-
Zientzia zehatzak.....	18,5
Natur zientziak.....	18,5
Ingeniaritza. Teknologia. Industriak.....	26,-
Medikuntza.....	22,-
Ingurumena.....	7,5
Besterik.....	1,5

%100

Aurreko urtetik hona, gaien arteko erlazioa orekatu egin da. Gai landuenen zerrendan, lau nabarmentzen dira aurreten, berorien artean ere binaka desberdinu daitezkeelarik: lehen bikotean daude ingeniaritza eta medikuntza, ekoizpenearen ia erdiarekin; eta bigarren multzoan datoz zientziak, zehatzak eta naturari lotuak.

Aisia liburuak: 76 titulu

Musika.....	19,-
Argazkia.....	16,-
Jolasa. Jokoa. Kirola. Atletismoa.....	18,-
Ikuskizunak (antzerkia, zinema.....)	9,-
Kiosko literatura.....	38,-

%100

Urteko ekoizpenean suposatzen duena ez dela pisu handikoa, gauza jakina da: %3,8. Orrialdetan mantendu egin da, gorako joera txiki batekin. Liburu honek 103,6 orrialde ditu.

Barne sailkapenean, kiosko literaturak izan du hazkundera; besteak mantendu egin dira, salbu eta ikuskizunak sailekoak (antzerkia, zinema eta beste).¶

2010eko LIBURUAK: GAI SAILKAPENA

Sailak	Zenb. abs.	%
0. OROTARIKOAK	643	32,-
— Zientzia eta kulturaren oinarri orokorrak. Bibliografia. Katalogoak.	75	4,-
Bibliotekonomia. Entziklopediak. Kazetaritza. Museoak	568	28,-
— Haur eta gazteentzako argitalpenak		
1. FILOSOFIA	13	0,5
— Metafisika. Ontologia. Estetika. Filosofia sistemak. Psikologia. Logika. Etika	13	0,5
2. ERLIJIOA. TEOLOGIA	24	1,-
— Berezko teologia. Biblia. Kristologia. Mariologia. Teologia morala. Liturgia.	24	1,-
Pastoral teologia. Eliza. Kristauz besteko erlijioak		
3. GIZARTE ZIENTZIAK	626	31,-
— Soziologia. Estatistika. Demografia. Politika. Ekonomia. Zuzenbidea.	135	7,-
Herri administrazioa. Gizarte laguntza. Etnologia	491	24,-
— Hezkuntza. Irakaskuntza. Heziketa. Pedagogia		
5. ZIENTZIA HUTSAK. ZIENTZIA ZEHATZAK ETA NATURALAK	64	3,-
— Matematikak. Astronomia. Fisika. Kimika. Geologia. Metereologia.	64	3,-
Paleontologia. Biologia. Botanika. Zoologia		
6. ZIENTZIA APLIKATUAK. MEDIKUNTZA. TEKNIKA	96	4,5
— Medikuntza. Ingeniaritza. Teknika. Nekazaritza. Basogintza. Zooteknia.	96	4,5
Etxeko ekonomia. Industria. Zenbait industria eta lanbide. Eraikuntza.		
Sukaldaritza		
7. EDERTIA. JOLASAK. KIROLAK	120	6,-
— Edertia. Estetika. Hirigintza. Arkitektura. Eskultura. Marrazketa.	107	5,5
Margogintza. Argazkigintza. Musika	13	0,5
— Jostaldiak. Jolas eta jokoak. Kirolak		
8. FILOGIA. LITERATURA	350	17,-
— Hizkuntzalaritza. Filologia	58	3,-
— Literatura. Literatur generoak	292	14,-
9. GEOGRAFIA. BIOGRAFIA. KONDAIRA	87	5,-
— Geografia	4	0,5
— Biografiak	41	2,-
— Kondaira	42	2,5
GUZTIRA	2.023	100